

FENYŐ FATERMELÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSA A DÉL-ALFÖLDÖN

TUDOMÁNYOS ÜLÉS

A fatermelési rendszer célja a fatermesztés és a fahasználatot átfogó, ipari jellegű fatermelés elterjesztése az erdőgazdaságban. Világszerte törekszenek erre, mégsem alakult ki még a mi viszonyainknak megfelelő sehol. Az Erdészeti Tudományos Intézet négy éve folytat kísérletet a Délalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság kezdeményezésére erdei- és feketefenyővel 1980-ig terjedő szerződés alapján. Az eddigi munkát vették számba a Gazdaság, az Intézet és egyesületünk helyi csoportja által Szegeден rendezett tudományos vitaulésen.

A rendezvény házigazdájaként *Zsiris István*, a DEFAG igazgatója üdvözölte a megjelenteket, majd *Vida László*, a DEFAG igazgatóhelyettese ismertette azokat a körülményeket, amelyek a Gazdaságot arra készítették, hogy fatermelési rendszer kialakítását és bevezetését tűzze ki célul. A négy év munkáját általában sikeresnek, eredményesnek ismerte el — különösen a szaporítóanyag-ellátás, ápolás, az erdővédelem, erdőnevelés, üzemtervezés, valamint a gépesítés egyes elemei tekintetében —, de nem hallgatta el, hogy hiányolja az előrehaladást a gazdasági elemző tevékenységben, a munka- és üzemszervezés, továbbá a helyi technológiák kialakítása terén.

Az eddigi munkát általánosságban *dr. Solymos Rezső* tudományos főosztályvezető mint a kutatási téma felelőse ismertette. Előadásában mindenekelőtt a fatermelési rendszert igyekezett értelmezni.

— Fatermelési rendszer alatt — amint kifejtette — a fatermesztés és fahasználat szerves egységét értjük a nemesített szaporítóanyag-termeléstől a véghasználatig, a faanyagmozgatással bezárólag. A végtermék a termelési célnak megfelelő véghasználati választék, a feladóállomáson vagy a fafeldolgozó üzemben való átadással. A rendszerhez tartozó alrendszerek: a szaporítóanyag-termelési, az erdőtelepítési és erdőfelújítási, az erdőnevelési, a fakitermelési és a faanyagmozgatási alrendszer. Az egyes alrendszerek eredménye a résztermék, mégpedig: az erdősítésre átadott nemesített szaporítóanyag, a műszakilag befejezett erdősítés, a gyéritésre átvett faállomány, a véghasználatra érett faállomány.

— Mindezekből érthető, hogy a fatermelési rendszernek van egy átfogó, fő célkitűzése, amely egymáshoz megfelelően kapcsolódó célrendszerre épül. A célrendszernek egy-egy eleme csak akkor tekinthető teljesítettnek, ha a rá következő alrendszer előírászerű működtetésének megteremtí az alapját.

— Az átfogó célkitűzés a fahozamnak a társadalmi szükségletekhez igazodó gazdaságos növelése. E célkitűzés megvalósításának a biológiai, a műszaki, a munka- és üzemszervezési, valamint az ökonómiai előfeltételeit kívánjuk feltárni és összhangját megteremtetni a fatermelési rendszerben.

Kifejtette, hogy a fatermelési rendszer a feladatok teljes körét iparszerűen oldja meg. Az ipar szintjére kell emelni a tervezést, a szervezést, a kivitelezést, az egész termelési fegyelmet. Ilyen módszerek természetesen legkönnyebben az ültetvényszerű fatermesztésben alkalmazhatók, ezért az adott tájon először az erdei- és feketefenyőre kerülnek kialakításra. Már előre látható, hogy a rendszer az erdőgazdaság határain túl fog terjedni és a későbbiek folyamán fatermelési rendszerközpontot kell majd kialakítani a rendszer összefogására, szellemi és technikai bázisként.

A négy év előkészítő munkájáról részleteiben a többi előadások voltak hitvatva beszámolni. *Trombitás Tamás* tud. munkatárs nemesisítési eredményként számolt be Ásotthalmán kiváló erdeifenyő populáció korábbi felfedezéséről. Feketefenyőből is talált igéretes anyagot. Ezek magvairól 10—15% fatermés-növelés várható. *Dr. Papp László* tud. tanácsadó kifejtette, hogy a nemesisített magból maximális növénysszámot, s ebből maximális területű erdősítést kell elérni. Az ásotthalmi nyolchektáros csemetekertre mind a hagyományos, mind az intenzív termelésre üzemtervet készített.

Tölgyesi Albert, a DEFAG termelési osztályvezetője ismertette a Gazdaságbán alkalmazott erdősítési technológiát, amit általánosságban jellemez a nagy eszközigenység, továbbá a nevelési gyakorlatot, amely annak ellenére, hogy bátran alkalmazták a nagyobb sortávolságot és keresik a racionális megoldásokat, még mindig erősen munkaigényes. Sürgette a tuskózás nélküli, részleges talajművelésű erdősítési technológiát, a vegyszerezés szabályozását a talajelőkészítésben, ápolásban, erdővédelemben, valamint a nevelővágások gépesítését. A sürgetésre válaszként *Vilcsek János*, az ERTI mátrafüredi kísérleti állomásának igazgatója színes diakepeket küldött az ülésre a tuskózás nélküli erdősítés gépsoráról.

A nevelővágások terén volt az ülésen a legnagyobb előrehaladás tapasztalható. Ezt *dr. Solymosnak*, a már jelentős eredményeket elért délalföldi fatermési és állományszerkezeti kutatásai alapozzák. A termelési rendszerben a nevelővágások gépesítésén túlmenően feladatnak tekinti a belenyúlások számának minimálisra csökkentését, az első időpontjának a 20 éves kort meghaladó időszakra való ütemezését. Rostalapanyag termelő erdőekben már hektáronkénti 3000 csemetes szám is elegendő lehet és 40—45 éves vágáskorban két nevelővágással 400 m³-es összfatermés érhető el. Az ásotthalmi kísérleti terület egyes erdőrészeleire vonatkozó erdőnevelési program kidolgozása már a következő évek feladata. A nevelővágások gépesítésére vonatkozóan *dr. Walter Ferenc*, az ERTI kecskeméti kísérleti állomásának igazgatója kifejtette, hogy a hengeres választék termelésének gépesítésével kell foglalkozni mindaddig, míg az apríték felhasználásának kérdése meg nem oldódik. Kisfilmen mutatta be a finn MAKERI gépek munkáját, amit mi is célszerűen alkalmazhatunk. A fatermelési rendszerben általában alkalmazható gépekről *dr. Szepesi László*, ERTI főigazgatóhelyettes adott tájékoztatást, ismertette a környező országok gépesítési irányait.

Az erdővédelmi feladatok tárgyalása során *dr. Pagony Hubert* tud. osztályvezető a gyökérrontó tapló veszélyességét emelte ki. A kártétel és veszélyeztettség jelentős. Leküzdeni teljesen nem lehet, de megfelelő intézkedésekkel mérsékelhető úgy, hogy a 40—50 éves vágáskor elérhető. Ezt szolgálja az ERTI által javasolt tágabb ültetési hálózat, a nevelővágások számának minimálisra szorítása, a vegetációs időszakra ütemezése és a tuskók vegyszeres kezelése. Mindezeket beépítik a rendszerbe. *Dr. Tóth József* tud. munkatárs a szuvszélyre és a fenyőrontó darázsra mint a két legveszélyesebb rovarkárosítóra hívta fel a figyelmet.

Rendkívül érdekes volt az erdőrendezés kapcsolódása a rendszerhez. *Szegedi Pál* erdőrendezősségi kirendeltségvezető elismerte, hogy az üzemtervezés nem tudta követni a tudomány és termelés fejlődését. A tíz év hosszú idő és az erdőrendező képtelen ennyire előre látni, de nincs ma már olyan erdőrendező, aki egymaga el tudná látni mindazt, amit az üzemtervtől elvárunk. Csekély a közzgazdasági megalapozás. Lejárt az univerzális erdőrendezés kora, ezt is mélyrehatóan szakosítani kell. Szakosított erdőrendezőket kell képezni, gépe-

ésítöket, közzgazdászokat stb.-t. A bővített újratermelés csak kellő megalapozottságon fejlődhet ki. A fatermelési rendszerek bevezetését új termőhelyterképezés kell megelőzze, mert a termőhely megválasztásával lehet a legnagyobb és hosszan tartó hibákat elkövetni. Az iparszerű termeléshez az üzemterv bő információt és a térbeli rendet kell, hogy megadja. Aggodalmát fejezte ki afelett, hogy csak a fenyőre készül termelési rendszer, a többire nem. Végül összehangolt munkát kért kutatók—gazdálkodók—erdőrendezők között és meglepédesel állapította meg, hogy az ásothalmi üzemterv 1977-ben már évvel elkészült.

A tulajdonképpeni kísérleti alany — az ásothalmi erdőzet — nevében *Polner Frigyesné* műszaki vezető ismertette a reájuk háruló feladatokat, amelyeket az ügy érdekében szívesen vállalnak, de számukra kétségtelenül többletmunkát jelentenek. Folynak a hét hektár területű magtermelő plantázs telepítési munkái. Addig is amíg ez termőre fordul, igyekezzenek válogatva gyűjteni a tobozt. Ezt a véghasználatok kellő ütemezésével segítik elő. A csemetekertet az új üzemterv alapján rendezik be. A kapott szaktanácsok alapján korszerűsítik a hagyományos, szabadföldi termelést és 300—400 m² területen berendezkednek az intenzív termelésre. A bunkolt gyökerű csemetét tekercsben, tasakban kézi munkával nevelik, gépesítése folyamatban van. Erősen küzdenek a csemetedőléssel.

A 120—140 ha-os erdőfelújítást 95%-ban teljes talajelőkészítéssel kénytelenek elvégezni. A mélylazításos technológia nem váltotta be a hozzá fűzött reményt. Hét év alatt sem hozta a befejezett állapotot a hagyományos 4—5 évvel szemben. Az eljárás egyes részletei még megoldatlanok. A vegyszeres ápolási kísérletek biztatóak, ez reményt kelt a homoki fenyesek részleges talajelőkészítési erdősitésében. Folygondot jelent az erdősitések koncentrálsa. A termelési rendszer kívánta mértéket az üzemi érdekek korlátozzák, többek között a mezőgazdasági köztestművelés, ami jelentős költségmegtakarítással jár. De nő a koncentrállással a védekezési feladat is — csak a tavaszi fenődarázs invázióra kell gondolni... A nevelővágásokhoz igen gyors és hatáthos segítséget kérnek az ERTI-től, a rendszertől. A fakitermelés gyakorlata még messze van a rendszerben megkívánttól, ebben is sürgős segítségre szorulnak. Kívánságaikat összefoglalva végül is az erdővédelem, a védekezés és megelőzés terén sürgetett mielőbbi előrehaladást.

A felszólalók között *dr. Lengyel György* tud. osztályvezető — talán kissé mint az utóbbi mondatban foglaltakkal érintett — örömet fejezte ki az együttműködési készség fölött, *dr. Csesznák Elemér* egyetemi docens pedig az Egyetem részéről bejelentette, hogy a Gazdaság felkérésére elvállalták a kocsányos tölgyre vonatkozó fatermelési rendszer kialakítását.

Végül *Zsiros István* igazgató mondott köszönetet a munkában résztvevőknek.

Jérome René

Hol az igazság? — Stájer fakereskedők testületének küldöttsége szeptember 21. és 23. között látogatást tett a lenti fűrészüzemben, valamint a Fűrész — és Hordóipari Vállalat budapesti telepén. A tapasztalatokról név nélkül a HOLZ—KURIER 42. számában számoltak be, többek között megemlítve, hogy: „A megtekintett üzemekben a kérgezés és minden egyéb berendezés technikai színvonala ma annak felel meg, amit a hasonló osztrák ipar 20—30 évvel ezelőtt mutatott fel. Az osztrák fűrészüzemek anyagterein és csarnokaiban mégis túlnyomórészt uralkodó rend, a tisztaság, jó légkör amellyel az osztrák munkahelyek és személyzeti helyiségek kitűnnek, itt hiányzik.”

(Folytatás a 38. oldalon)